

Aan: Straatman Koster Advocaten B.V.
[REDACTED]

Van: Stichting Rotterdam Natuurlijk!
bestuur@rotterdamnatuurlijk.nl

Rotterdam, 18 oktober 2024

Geachte [REDACTED]

Via onze partners werden wij gewezen op een brief die u namens uw cliënt, de projectontwikkelaar van De Sax, de VOF PhilHavana, stuurde aan bezwaarmakers tegen deze ontwikkeling.

In deze brief dreigt u met een procedure om uiteenlopende redenen als de bezwaarmakers beroep aantekenen tegen het besluit van B&W waarin de bezwaren tegen de omgevingsvergunning voor De Sax ongegrond / niet-ontvankelijk zijn verklaard. Wat is de reden van deze dreigende toon? Ook voor ons komt dit zeer intimiderend over.

Wij adviseren u om deze woorden terug te nemen, excuses te maken en uw client te adviseren om de aanvraag voor de omgevingsvergunning in te trekken. Wij zullen u uitleggen hoe wij tot dit advies komen.

U maakt het klein

In uw brief spreekt u van grote gevolgen voor de VOF en woningzoekenden. Overigens zonder deze gevolgen concreet te maken. U verkleint hiermee de impact van wel of niet doorgaan van de ontwikkeling tot “postzegelniveau”. Dit is slechts een klein stukje van het hele verhaal.

Het grote plaatje

Als we heel erg uitzoomen is dit stukje land onderdeel van de planeet Aarde en door duizenden wetenschappers is vastgesteld dat de energiebalans steeds verder opschuift naar boven (meer energie erin dan eruit) door menselijk handelen: het uitstoten van grote hoeveelheden broeikasgassen, met name CO₂, methaan en lachgas. Dat betekent dat het warmer wordt, vooral de oceanen, maar ook de bodem en de lucht. Dit heeft enorme gevolgen voor het menselijk leven: de zoetwatervoorraden raken uitgeput, voedselsystemen raken in verval, zeespiegelstijging bedreigt kusten, verzuring van de oceanen bedreigt al het zeeleven en de steeds sterkere toename van extreme weersituaties leiden tot steeds zwaardere overstromingen, droogte en levensbedreigende hitte. Er hangt nogal wat leven vanaf. Daarom zijn er sinds 2015 internationale afspraken gemaakt om de uitstoot van broeikasgassen naar netto nul te brengen in 2050. De weg daarnaartoe noemen we de energietransitie: de energiebalans van de aarde moet zo snel mogelijk stabiliseren door op zo kort mogelijke termijn helemaal geen broeikasgassen meer aan de atmosfeer toe te voegen.

In een transitie moet het oude (de gevestigde belangen die u vertegenwoordigt) wijken voor het nieuwe (de huidige koplopers die oplossingen bieden voor de wooncrisis die tegelijk de energietransitie versnellen), dat gaat in schokken en met pijn, maar ook plezier.

U weet dit aangezien u zich in uw profiel op de website van Straatman Koster presenteert als jurist met kennis over de energietransitie. Het verbaast ons daarom dat juist u een dreigende toon gebruikt tegen mensen die bewust, in eigen tijd, willen bijdragen aan het versnellen van de energietransitie en het stimuleren van koplopers. Het stoppen van een ontwikkeling als De Sax is vanuit dit perspectief lovenswaardig.

De overheid laat het liggen

Gegeven het bovenstaande is het teleurstellend dat de overheid, inclusief de gemeente Rotterdam, geen enkel concreet doel heeft vastgelegd over de wijze waarop gebiedsontwikkeling moet bijdragen aan de energietransitie. De Sax ontvangt zelfs publiek geld.

Zowel in de omgevingsvisie van Rotterdam als in bestemmingsplannen wordt alleen het bouwbesluit als kader genomen. Maar [de sector zelf weet](#) dat daarmee de energietransitie niet wordt geholpen, maar juist tegengewerkt. Het niet bijdragen aan de klimaatdoelen (lees, bijdragen aan de energietransitie) staat gelijk aan het verder versnellen van de klimaatverandering. Zo simpel werkt het in de natuurkunde. Tip: wilt u zichzelf samen met uw cliënt(en) verrijken met alle wetenschap achter klimaatverandering, speel dan de [Climate Fresk](#).

De juridische kant knelt

De overheid handelt niet naar haar eigen doelstellingen en internationale verdragen, én doet te weinig om de energietransitie aan te jagen en te laten slagen. Urgenda heeft zich al een keer geroerd en ook Milieudefensie voert de juridische druk op via procedures tegen marktpartijen, inclusief bestuurders. Hierbij wordt het argument gebruikt dat de overheid én bestuurders nalaten om de mensen in Nederland en daarbuiten te beschermen tegen voorzienbare gevolgen van klimaatverandering, zich succesvol beroepend op het Europese Verdrag voor de Rechten van de Mens.

Wij zijn als stichting in gesprek met de gemeente over deze blinde vlek en proberen hen te bewegen concrete doelstellingen op te nemen in de omgevingsvisie en bestemmingsplannen die aantoonbaar bijdragen aan het versnellen van de energietransitie. Juridische druk is te overwegen maar stuit op onder meer de strafrechtelijke immuniteit van bestuurders-ambtenaren. Individuele bestuurders kunnen dus niet (makkelijk) aansprakelijk worden gesteld voor beleid dat de energietransitie vertraagt en daarmee de klimaatverandering versnelt.

Ook dit is uw terrein en het verbaast ons dat u juridische diensten aanbiedt aan partijen die de energietransitie aantoonbaar vertragen.

De Sax vertraagt de energietransitie

De ontwikkeling De Sax is tot stand gekomen nadat de klimaatwet in werking trad en zou dus in juridische zin moeten bijdragen aan de energietransitie, ofwel een passief gebouw moeten zijn en van biobased materialen zijn opgebouwd. Maar belangrijker is het om met realiteitszin na te denken hoe de ontwikkeling van De Sax en andere (extreme) hoogbouw in Rotterdam zich verhoudt tot de noodzakelijke energietransitie.

De Sax valt als gebouwtype in de categorie hoogbouw, opgetrokken uit voornamelijk beton, staal, glas en zware installaties, gesteund door een zeer zware en diepe fundering tegen het omvallen. Daarmee is het aantoonbaar zeer energie- en grondstoffenintensief gedurende de gehele levensduur. Dat de gemeente Rotterdam deze ernstige vertraging in de energietransitie toestaat is ons inziens de grootste schaamlap die Rotterdam deze eeuw tot nu toe moet dragen. De Raad van State lijkt niet bezig te zijn met de energietransitie en de gevolgen van vertraging voor de mensheid bij het beoordelen van beroepsprocedures tegen bestemmingsplannen aangezien zij nog geen enkel hoogbouwplan op deze grond heeft vernietigd.

Verantwoordelijkheid van VOF PhilHavana

In tegenstelling tot ambtenaren worden bestuurders van private organisaties die aantoonbaar de energietransitie vertragen niet beschermd tegen aansprakelijkheidstelling en strafvervolgning. En hier sluiten we dan ook mee af. De bestuurders VOF PhilHavana zijn met de politieke wind meegewaaid, maar hebben verzuimd om zelf na te denken of deze ontwikkeling bijdraagt aan doelstellingen in de klimaatwet en daarmee bijdraagt aan de energietransitie die voor huidige en met name volgende generaties een zaak van leven en dood is. Wij herhalen ons advies om de bezwaarmakers een excuus te maken en om uw client de suggestie te doen om de aanvraag voor de omgevingsvergunning voor De Sax in te trekken.

Wij wijzen erop dat bovenstaande los staat van de voorzienbare risico's die buitendijks bouwen in zich draagt. Zoals eerder genoemd heeft de gemeente daarvoor geen lange termijn analyse (MKBA) uitgevoerd en geen visie op ontwikkeld. U kunt zelf bedenken dat het versnellen van klimaatverandering (door bijvoorbeeld hoogbouw) leidt tot snellere zeespiegelstijging en extreme weersystemen. Dus voor eigenaren van reeds bestaande buitendijkse gebouwen is het van levensbelang dat er alleen nog ontwikkelingen zijn die sterk bijdragen aan de energietransitie en daarmee de zeespiegelstijging en de toename van extreme weersystemen afremmen. Zoals bijvoorbeeld het planten van veel bomen op het terrein waar De Sax nooit ingetekend had mogen worden.

Openbaring van brieven

Wij sluiten deze brief af met het verzoek om binnen 7 dagen te reageren op ons advies richting de bezwaarmakers en stichting Rotterdam Natuurlijk! Wij hechten grote waarde aan transparantie en zullen uw brief samen met deze brief en uw reactie op deze brief op onze website plaatsen. Indien u daar bezwaar tegen heeft dan kunt u dit aangeven, voorzien van een motivatie.

Het zou u overigens sieren als u in het vervolg uw diensten aanbiedt aan partijen (koplopers?) die uw hulp nodig hebben om bij te dragen aan het versnellen van de energietransitie.

Wij vertrouwen erop dat u deze reflectie op uw brief kunt waarderen.

Hoogachtend,

Het bestuur van stichting Rotterdam Natuurlijk!